

Sprawozdanie końcowe urzędnika przeprowadzającego spotkanie wyjaśniające ⁽¹⁾**COMP/39.309 – Liquid Crystal Display (LCD)**

(2011/C 295/04)

- (1) Projekt decyzji przedstawiony Komisji zgodnie z art. 7 i 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 dotyczy porozumienia kartelowego między producentami wyświetlaczy ciekłokrystalicznych („LCD”).
- (2) W pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń („SO”) z dnia 27 maja 2009 r. Komisja sformułowała wstępny wniosek, że pewne przedsiębiorstwa uczestniczyły w pojedynczym i ciągłym naruszeniu art. 101 ust. 1 TFUE i art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG w sektorze wyświetlaczy ciekłokrystalicznych dla telewizorów, notebooków i monitorów w okresie między dniem 5 października 2001 r. a dniem 25 maja 2006 r. w przypadku wszystkich przedsiębiorstw z wyjątkiem jednego, które rzekomo uczestniczyło w naruszeniu w okresie między dniem 5 października 2001 r. a dniem 6 stycznia 2006 r.
- (3) W projekcie decyzji przedstawiono wniosek, że poniższe przedsiębiorstwa naruszyły art. 101 ust. 1 TFUE i art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG poprzez uczestnictwo w pojedynczym i ciągłym porozumieniu i stosowanie uzgodnionych praktyk w sektorze wyświetlaczy ciekłokrystalicznych do telewizorów, notebooków i monitorów:
  - i) Samsung Electronics Co Ltd i Samsung Electronics Taiwan Co Ltd („Samsung”), od dnia 5 października 2001 r. do dnia 1 lutego 2006 r.;
  - ii) LG Display Co., Ltd. i LG Display Taiwan Co., Ltd. („LGD”), od dnia 5 października 2001 r. do dnia 1 lutego 2006 r.;
  - iii) AU Optronics Corporation („AUO”), od dnia 5 października 2001 r. do dnia 1 lutego 2006 r.;
  - iv) Chimei InnoLux Corporation („CMI”), od dnia 5 października 2001 r. do dnia 1 lutego 2006 r.;
  - v) Chunghwa Picture Tubes, Ltd. („CPT”), od dnia 5 października 2001 r. do dnia 1 lutego 2006 r.; oraz
  - vi) HannStar Display Corporation („HannStar”), od dnia 5 października 2001 r. do dnia 6 stycznia 2006 r.
- (4) Każde z tych przedsiębiorstw (poniżej zwanych łącznie „stronami”) otrzymało pisemne zgłoszenie zastrzeżeń oraz możliwość przedstawienia swojej opinii na temat zawartych w nim zastrzeżeń, zgodnie z art. 27 rozporządzenia (WE) nr 1/2003.
- (5) Funkcję urzędnika przeprowadzającego spotkanie wyjaśniające w przedmiotowej sprawie pełniła początkowo pani Karen WILLIAMS. Po otrzymaniu nominacji w dniu 16 września 2010 r. przejąłem obowiązki urzędnika przeprowadzającego spotkanie wyjaśniające w przedmiotowej sprawie.

I. PROCEDURY PISEMNE I USTNE**A. Dostęp do akt**

- (6) Po otrzymaniu pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń z dnia 27 maja 2009 r. stronom udzielono dostępu do akt poprzez przekazanie nośnika CD-ROM, który otrzymały w dniu 4 czerwca 2009 r. Strony uzyskały również dostęp w siedzibie Komisji do ustnych oraz pisemnych oświadczeń złożonych w ramach wniosków o złagodzenie kary.
- (7) Kwestię dostępu do akt poruszyło w szczególności przedsiębiorstwo LGD w odpowiedzi na pisemne zgłoszenie zastrzeżeń i w czasie złożenia ustnych wyjaśnień na spotkaniu wyjaśniającym. Przedsiębiorstwo LGD stwierdziło, że brakuje niektórych tłumaczeń dokumentów, a sposób, w jaki pogrupowano dokumenty, a zwłaszcza lokalizacja jawnych wersji dokumentów, uniemożliwiły LGD dostęp do nich, co zostało uwzględnione w opinii przedstawionej przez LGD podczas postępowania prowadzonego przez Komisję. Po uzyskaniu szerszego dostępu do akt, w dniu 1 lutego 2010 r. przedsiębiorstwo LGD przedstawiło dodatkową opinię, w której zwróciło się o częściowe zwolnienie zgodnie z pkt. 26 zawiadomienia w sprawie łagodzenia kar. Mimo że w opinii z dnia 1 lutego 2010 r. przedsiębiorstwo LGD zastrzegło sobie prawo do przedstawienia dalszych uwag, nie skorzystało z tej możliwości.

⁽¹⁾ Zgodnie z art. 15 i 16 decyzji Komisji (2001/462/WE, EWWiS) z dnia 23 maja 2001 r. w sprawie zakresu uprawnień urzędników przeprowadzających spotkania wyjaśniające – Dz.U. L 162 z 19.6.2001, s. 21 (zwanego dalej „mandatem”).

- (8) Na podstawie wyżej przedstawionych faktów stwierdzam, że przedsiębiorstwo LGD było w stanie w pełni wykorzystać swoje prawo do ustnego złożenia wyjaśnień w kwestii, czy jest ono uprawnione do częściowego zwolnienia, oraz że trudności w dostępie do akt – mimo że wiązały się z pewnymi niedogodnościami – nie były żadną przeszkodą w wykonaniu tego prawa.

B. Termin udzielenia odpowiedzi na pisemne zgłoszenie zastrzeżeń

- (9) Początkowo adresatom pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń wyznaczono na odpowiedź termin do dnia 10 lipca 2009 r. Wszystkie strony zwróciły się o przedłużenie terminu, podając powody, które zostały uznane przez ówczesnego urzędnika przeprowadzającego spotkanie wyjaśniające za uzasadnione. Przedsiębiorstwu CPT przedłużono termin do dnia 23 lipca 2009 r.; przedsiębiorstwom HannStar i Samsung – do dnia 24 lipca 2009 r.; a przedsiębiorstwom CMI, AUO i LGD – do dnia 28 lipca 2009 r. W związku z wyżej wymienioną kwestią dostępu do akt przedsiębiorstwo LGD zwróciło się o dalsze przedłużenie terminu, które zostało udzielone do dnia 11 sierpnia 2009 r. Wszystkie strony udzieliły odpowiedzi w wyznaczonym terminie.

C. Złożenie ustnych wyjaśnień na spotkaniu wyjaśniającym

- (10) W dniach 22-23 września 2009 r. odbyło się złożenie ustnych wyjaśnień na spotkaniu wyjaśniającym, w którym udział wzięli przedstawiciele każdej ze stron.
- (11) Podczas spotkania Komisja zadała kilka pytań niektórym ze stron i zwróciła się o udzielenie odpowiedzi na piśmie. W piśmie z dnia 6 kwietnia 2010 r. udzielono dostępu do jawnych wersji tych odpowiedzi.

D. Pismo do stron dotyczące dokumentów [...]

- (12) W dniu 6 kwietnia 2010 r. Komisja skierowała do stron pismo („pismo”), w którym wskazała, że może wyrazić chęć włączenia do decyzji niektórych dokumentów przedstawionych przez [...] wraz z odpowiedzią na pisemne zgłoszenie zastrzeżeń w dniu 11 sierpnia. Do pisma dołączono dokumenty, w których stwierdzono, że „nowe informacje potwierdzają i utrzymują zastrzeżenia wyrażone już w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń”.
- (13) W odpowiedzi na pismo przedsiębiorstwo AUO stwierdziło, że nie udostępniając dokumentów przed spotkaniem wyjaśniającym, Komisja pozbawiła AUO prawa do złożenia wyjaśnień. W uwagach do niektórych z dokumentów [...] przedsiębiorstwo AUO zwróciło się także do Komisji o udzielenie dalszych informacji na temat tego, w jaki sposób dokumenty potwierdzają i utrzymują zastrzeżenia wyrażone już w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń. Przedsiębiorstwo CMI zauważyło w swojej odpowiedzi, że ponieważ w piśmie nie wyjaśniono, co poszczególne dokumenty miałyby wykazać, trudno było stwierdzić, w jaki sposób Komisja pragnie je wykorzystać.
- (14) Mimo uwag zgłoszonych przez przedsiębiorstwa AUO i CMI stwierdzam, że prawo stron do złożenia wyjaśnień w sprawie nowych dokumentów [...] zostało zachowane przez Komisję. Po pierwsze, nie uważam, aby termin powiadomienia o wykorzystaniu dokumentów [...] przez Komisję był niewłaściwy. Nie można wymagać od Komisji, aby jeszcze przed spotkaniem wyjaśniającym określiła, które części odpowiedzi na pisemne zgłoszenie zastrzeżeń wykorzysta w decyzji końcowej. Po drugie, stronom umożliwiono przedstawienie na piśmie uwag dotyczących nowych dokumentów [...]. Prawo do złożenia ustnych wyjaśnień odnosi się jedynie do zastrzeżeń, na których opiera się Komisja, ponadto w piśmie nie dodano żadnych zastrzeżeń do tych, które były już zawarte w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń. W związku z tym Komisja nie miała szczególnego obowiązku wysłuchania stron w sprawie tych dokumentów. Po trzecie, mimo że w piśmie można było bardziej szczegółowo wyjaśnić, jakich zastrzeżeń dotyczyły dokumenty, uważam, że kontekst, w jakim te dokumenty mogłyby być ewentualnie wykorzystane przez Komisję, jest w tej sprawie wystarczająco oczywisty dla stron, aby mogły one przedstawić przydatne uwagi w odniesieniu do dokumentów, a tym samym w pełni wykorzystać przysługujące im prawo do złożenia ustnych wyjaśnień.

II. PROJEKT DECYZJI O ZAKAZIE

A. W projekcie decyzji uwzględniono jedynie te zastrzeżenia, w sprawie których strony złożyły wyjaśnienia

- (15) Po przeanalizowaniu projektu decyzji doszedłem do wniosku, że dotyczy on jedynie zastrzeżeń, co do których strony miały możliwość przedstawienia swoich stanowisk ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Artykuł 15 mandatu.

- (16) Niemniej jednak poniżej przeanalizuję niektóre uwagi poczynione przez strony w trakcie postępowania w związku z prawem do złożenia ustnych wyjaśnień, w szczególności w odniesieniu do właściwości Komisji oraz obliczenia wysokości grzywny.

a) *Właściwość Komisji*

- (17) W odpowiedziach na pisemne zgłoszenie zastrzeżeń niektóre strony ⁽¹⁾ odniosły się krytycznie do faktu, że Komisja nie ustaliła dokładnie, że jest właściwym organem w tej sprawie. W szczególności zwrócono uwagę na to, że w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń zawarto jedynie bardzo ograniczoną analizę tej kwestii, z której wynika, że Komisja jest właściwym organem jedynie dlatego, że przedmiotowe zachowanie antykonkurencyjne wpłynęło na wymianę handlową we Wspólnocie i EOG. Jedna ze stron stwierdziła, że przysługujące jej prawo do złożenia wyjaśnień zostałoby naruszone, jeżeli decyzja zostałaby przyjęta na podstawie argumentów przedstawionych w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń.
- (18) W projekcie decyzji uwzględniono te uwagi i zawarto bardziej dopracowaną analizę przedstawiającą uzasadnienie, na podstawie którego wyznaczono organ właściwy w tej sprawie, a mianowicie fakt, że porozumienie o kartelu miało zasięg globalny, a jego celem była między innymi sprzedaż bezpośrednia dla klientów z EOG.
- (19) Stwierdzenie, że ocena prawna właściwości Komisji przedstawiona w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń była dość ograniczona, jest prawdziwe, niemniej jednak uważam, że prawo stron do złożenia wyjaśnień zostało zachowane w wystarczającym stopniu. W pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń zawarto bezwarunkowe stwierdzenie, zgodnie z którym Komisja uznaje, że jest właściwym organem w tej sprawie. Strony udzieliły na to zgłoszenie wyczerpujących odpowiedzi na piśmie oraz podczas spotkania wyjaśniającego. W pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń przedstawiono już podstawowe fakty, na których oparto się w projekcie decyzji, aby uzasadnić płynący z oceny prawnej wniosek, że Komisja jest właściwym organem w tej sprawie. Dlatego też strony miały możliwość przedstawienia swojego punktu widzenia w związku z tymi faktami przed przyjęciem decyzji. Podsumowując, mimo że pożądanym byłoby, gdyby w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń zawarto bardziej szczegółową analizę kwestii właściwości, stwierdzam, że to niedociągnięcie nie spowodowało naruszenia prawa do złożenia wyjaśnień w tej sprawie.

b) *Obliczanie wysokości grzywny*

- (20) W pkt 352 pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń stwierdzono, że „Komisja zamierza uwzględnić i zawrzeć w swojej ocenie fakt, że produkt objęty obecnym postępowaniem jest częścią innych produktów końcowych”. Punkt ten stał się przyczyną uwag poczynionych przez niektóre strony w odpowiedziach na pisemne zgłoszenie zastrzeżeń oraz podczas spotkania wyjaśniającego. W szczególności strony stwierdziły, że pkt 352 był bardzo niejasny, a przez to nie mogły one należycie skorzystać z przysługującego im prawa do złożenia ustnych wyjaśnień.
- (21) Po pierwsze, należy zauważyć, że w odniesieniu do obliczania wysokości grzywny w pisemnym zgłoszeniu zastrzeżeń Komisja musi jedynie określić główne okoliczności faktyczne i prawne, które mogą być przyczyną nałożenia grzywny, takie jak waga i czas trwania zarzucanego naruszenia i kwestia jego popełnienia „umyślnie lub poprzez niedbalstwo” ⁽²⁾. W związku z tym można uznać, że w pkt 352 nie przedstawiono jasno sposobu obliczania wysokości grzywny, który zamierzała zastosować Komisja, niemniej jednak Komisja działała w granicach obowiązującego orzecznictwa.
- (22) Tak czy inaczej, po odbyciu spotkania wyjaśniającego Komisja odniosła się do wszystkich wątpliwości, które strony przedstawiły w tej sprawie. W dniu 4 marca 2010 r. Komisja przesłała stronom pismo, zgodnie z art. 18 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, w którym zażądała przedstawienia informacji dotyczących obrotów w celu obliczenia wysokości ewentualnej grzywny. Strony poproszono między innymi o przedstawienie danych liczbowych dotyczących sprzedaży bezpośredniej i pośredniej w EOG ⁽³⁾. Po przedstawieniu przez strony odpowiedzi na żądanie Komisji, w dniu 6 kwietnia 2010 r. przesłano stronom kolejne pismo, w którym wyraźnie stwierdzono, że „Komisja zamierza wykorzystać (dane, o które zwrócono się w piśmie o udzielenie informacji z dnia 4 marca) jako podstawę obliczenia wartości sprzedaży, a tym samym, zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien z 2006 r., jako podstawę obliczenia wysokości grzywny”.

⁽¹⁾ AUO, LGD, CMI i HannStar.

⁽²⁾ Zob. na przykład sprawy połączone C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, *Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji*, [2005] Zb.Orz. I-5425, pkt 428.

⁽³⁾ Obydwa elementy określono w piśmie z dnia 4 marca 2010 r. W projekcie decyzji sprzedaż pośrednia w EOG uwzględniona dla celów obliczenia wysokości grzywny została określona jako „bezpśrednia sprzedaż EOG poprzez produkty przetworzone”.

- (23) Zarówno w wezwaniu do udzielenia informacji z dnia 4 marca 2010 r., jak i w piśmie Komisji z dnia 6 kwietnia 2010 r. wyraźnie stwierdzono, że przy obliczaniu wysokości ewentualnej grzywny Komisja zamierza uwzględnić, między innymi, część sprzedaży pośredniej w EOG („bezpośredniej sprzedaży EOG poprzez produkty przetworzone”). Ponadto umożliwiono stronom przedstawienie swoich opinii w tej sprawie. Strony skorzystały z tej możliwości, a tym samym przysługujące im prawo do złożenia wyjaśnień zostało w pełni zachowane. Jak wyżej wspomniano, podejmując te działania, Komisja uczyniła więcej, niż wymaga tego orzecznictwo.

B. Zastrzeżenia, z których zrezygnowano, w porównaniu z pisemnym zgłoszeniem zastrzeżeń

- (24) Po rozpatrzeniu odpowiedzi na piśmie oraz po wysłuchaniu złożonych przez strony wyjaśnień czas trwania naruszenia skrócono [...].
- (25) Ponadto kilku adresatów pisemnego zgłoszenia zastrzeżeń, których Komisja zamierzała pociągnąć do solidarnej odpowiedzialności z niektórymi sprawcami naruszenia, nie jest adresatami projektu decyzji.

III. PODSUMOWANIE

- (26) W związku z powyższym stwierdzam, że w niniejszej sprawie prawo do złożenia wyjaśnień zostało zachowane.

Bruksela dnia 30 listopada 2010 r.

Wouter WILS
